

Rohlfs, *Le Gascon*, § 21, inclou el cat. *neret* i *gabèt* juntament amb el bearn. *gabèt* (*gabec*, *gawèc*) entre els mots d'origen pre-romà d'aquella zona sense més detalls. JCoromines en el seu esmentat article (n. 4) va suggerir que el seu origen deu ser el gr. *νήπιον*, citat per Dioscòrides i Plini, o *νήπις* en Nicandre de Colofó, que designa el baladre, *Nerium oleander*, cridant l'atenció sobre el fet que hi ha una gran semblança entre les dues plantes,⁵ i que degut a això el nom d'aquest fou repetidament aplicat al primer (com *rododèndron*, que els és comú a tots dos, i com en francès on hom diu *laurier-rose* del baladre i *laurier-rose des Alpes* del neret).⁷ Aquí podem afegir que l'ús del mot a la zona dels Pirineus propera al Mediterrani és un altre factor a favor d'aquesta tesi. Pel que fa a la terminació *-et*, JCoromines s'inclina a veure-hi, més aviat que el sufix diminutiu, el collectiu *-ETUM*, observant que «una sola planta de neret pot cobrir a vegades molts metres quadrats; això fa que pugui semblar un conjunt de plantes» (*EntreDL* III, 215); i hi afegeix que a Arties (Vall d'Aran) un neret és *gavecà*, mot format amb el sufix collectiu *-ar*, mentre que a la resta de la Vall *neret* es diu *gauec* (o *gavec*), i *gavecà* és un vessant de muntanya cobert de *gauecs*. Notem, a més, alguns dels altres noms del rododèndron que presenten un sufix collectiu: *barset*, *bardanal*, *albarjal*, i possiblement *salabardà*.

Així i tot, romanen certs dubtes respecte a aquesta etimologia, car hi ha una bona possibilitat que en el topònim antic *Neret* hi tinguéssim una base *nar* en lloc de *ner*.⁸ Això, per la seva part, fa pensar en un origen pre-romà, que fou intuït per Rohlfs (supra), però no investigat. La semblança amb el basc modern *nar* o *lar*, que significa 'esbarzer', és molt suggestiva,⁹ i ens preguntem si no hi tenim un mot d'origen ibèric relacionat amb aquest mot basc, designant des d'un principi el rododèndron o bé el boix o simplement la malesa.¹⁰ El cas és que la planta del rododèndron és molt semblant a la del boix, i allò ha fet que hom formés una sèrie de denominacions amb *boix* per a designar-lo: així, tenim *boix florit*, *boix de Núria*, *boix de muntanya*, *boix de la Mare de Déu*, i *boixèrica*, *-gà*. Notem que alguns altres noms del rododèndron són d'origen pre-romànic, com és el cas de *barset*, molt probablement relacionat amb *barsa* 'esbarzer', d'origen pre-romànic; o de *bardanal*, que conté *barda*, també d'origen pre-romànic (*DECH* I, 510, s. v. BARDA II).

¹ En E. Vayreda, *Catàleg de la Flora de la Vall de Núria* (Barcelona 1882). — ² Veg. Font i Quer, *Plantas Medicinales* (Barcelona 1962), p. 532b. — ³ Una llista dels seus noms vulgars es dona en *BDLC* VII, 90, i veg. a més pp. 117-8; també en el citat lloc del llibre de Font i Quer (n. 2), i la nota 3 de Verdguer al Cant II del *Canigó*. — ⁴ *EntreDL* III, 214, en el seu article sobre els mots catalans d'origen grec (ib., 178-227, publicat primer el 1936 en *EUC* XXII, 283-315). — ⁵ Font i Quer en el citat lloc supra (n. 2) dona un dibuix de *neret* de Núria; JCoromines reporta que l'any 1928 va registrar *gavet*

a Núria (*EntreDL* III, 214, n. 57), que és un altre nom de la mateixa planta. — ⁶ Però la semblança és més aviat entre les flors que les plantes, les quals formant bells ramells en un i l'altre cas s'assemblen a roses (d'ací les denominacions amb *rosa*). — ⁷ Notem que en grec es deia del baladre a més de *nerion*, el nom *rhododendron* (literalment 'arbre de rosa' i *rhododaphne* 'lloer-rosa'); cf. la denominació francesa *laurier-rose* (S. XVI, manlleu per traducció). Linneu, que va fer la classificació sistemàtica de les plantes segons llurs gèneres en la seva obra *Species plantarum* (1753), havent assignat al baladre la denominació *nerium*, va aplicar el nom *rhododendron* al *neret* dels Pirineus i dels Alps. — ⁸ Suposem, doncs, que el que escrivia *Neret* ja coneixia una tradició antiga de grafiar amb *a*. — ⁹ D'altra banda, és veritat que *nar* té *-rr* (articulat *narra*), objecció no conclouent però molt forta. — ¹⁰ És interessant la forma *narrón* 'gèspet' que va registrar JCoromines a Panticosa i Linas de Broto (1966) i el topònim *Planas de Narrona* a Toronzué; *narrón* d'aquesta zona aragonesa dels Pirineus fa l'efecte de ser un diminutiu del basc *nar*; per a *n* < *l*. en basc, veg. els casos recollits en Coromines, *Est. Top. Cat.* I, p. 00.

Nereta, V. *oroneta*

Nerita, mollusc gasteròpode de conquilla rodona i gruixuda, nom científic pres del llatí *nerites*, grec *νηπιτης*.

NERO i MERO, peix saxàtil del gènere dels pèrids,¹ de la família dels serrànids; cast., port. i gallec *mero*. Mot relacionat amb MÈRÛLUS, var. de MÈRÛLA, que designava alguns peixos saxàtils. És probable que *mero* provingui, a través del mossàrab, d'un *MÈRUS, tret de MÈRÛLUS per regressió; *nero* sembla ser una forma secundària de *mero*. □ 1.ª doc.: tots dos, comença del S. XIX.

Nero és un peix de cos voluminós que pot atènyer un metre de llargada o més i de carn molt estimada; de colors foscs amb taques clares, viu entre roques des de 20m. fins a 120m. de profunditat. És propi del Mediterrani i de les costes atlàntiques fins a Anglaterra. En català és conegut a més amb el nom d'*anfós*, denominació usual avui a les Balears i que s'explica pel nom de persona *Alfons* (ANFÓS). Hom li assigna els noms científics de *Cerna gigas* (DFa.), *Serranus gigas* (Boscà, *Fauna val.*, p. 504), i *Epinephelus guaza* (*Gran Enc. Cat.*), nom que ha tingut acceptació general últimament. Aquesta darrera enciclopèdia esmenta a més una altra variant, *nero ratllat*, dit també *anfós bord*, esp. *Epinephelus alexandrinus*, que descriu (s. v. *anfós*) com a peix d'uns 40 cm. de llargada, de color bru, molt semblant a l'espècie gran, però més esvelt i amb quatre franges longitudinals de colors foscs al dors.² A Sant Pol de Mar els pescadors distingeixen entre *nero* i *nero de fonera*, aquest darrer dit també *dot* (que DFa. identifica com *Polyprion cernium*).³ Entre els dos noms, *nero* és la forma de la Costa Brava,⁴ i de